



УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **62670** (13) **U**
(51) МПК
A01B 79/02 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ВИРОЩУВАННЯ ТРИТИКАЛЕ ЯРОГО В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

1

2

(21) u201101425

(22) 08.02.2011

(24) 12.09.2011

(46) 12.09.2011, Бюл.№ 17, 2011 р.

(72) ОНИЧКО ВІКТОР ІВАНОВИЧ, ДУБОВИК ОЛЬГА ОЛЕКСІЙВНА, ШЕВЧЕНКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

(73) СУМСЬКИЙ ІНСТИТУТ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

(57) 1. Спосіб вирощування тритикале ярого в умовах північно-східного Лісостепу України, що включає загальноприйняті елементи технології,

який **відрізняється** тим, що після збирання попередника під основний обробіток ґрунту вносять азотно-фосфорно-калійні мінеральні добрива дозою $N_{20}P_{50}K_{50}$ діючої речовини на 1 га.

2. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що перед посівом насіння тритикале ярого протруюють вітаваксом 200 ФФ нормою 2,0 л/т.

3. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що сівбу проводять з нормою висіву насіння 5,0 млн.шт./га.

4. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що у фазі кушення рослин тритикале ярого проводять підживлення аміачною селітрою нормою 30 кг/га діючої речовини азоту.

Корисна модель належить до сільського господарства, в тому числі до технологій вирощування сільськогосподарських культур і може застосовуватись в рослинництві та насінництві тритикале ярого.

Відомий спосіб підвищення врожайності тритикале ярого в південній Лісостеповій зоні [1, 2], який полягає в застосуванні основного удобрення ($N_{60}P_{60}K_{60}$), а також використання препаратів інсектицидної та гербіцидної дії при його вирощуванні. Недоліком даного способу є висока доза основного добрива, відсутність протруювання насіння перед сівбою та неврахування норми висіву при вирощуванні тритикале.

Спосіб, який використовують в Поліській зоні України [3] передбачає внесення мінеральних добрив одноразово дозою 45-50 кг/га діючої речовини NPK. Обробіток ґрунту - зяблева оранка на глибину 20-22 см. Сівбу проводять в ранні строки з нормою висіву 4,5-5,0 млн. схожих зерен на гектар. Цей спосіб є більш близьким до заявленого, але головним недоліком його є відсутність підживлення, в результаті чого не створюються сприятливі умови живлення для росту та розвитку рослин тритикале в один з найвідповідальніших періодів - фази кушення.

Рекомендації щодо способу вирощування тритикале ярого в умовах північно-східного Лісостепу України на час початку і проведення досліджень були відсутні.

Важлива роль у підвищенні врожайності належить елементам технології. Мінеральні добрива є одним з найбільш дієвих і ефективних засобів. Вони позитивно впливають на витривалість рослин, накопичення біомаси, підвищення врожайності.

Задачею корисної моделі є збільшення врожайності тритикале ярого за рахунок удосконалення елементів технології вирощування рослин при мінімальному використанні матеріальних ресурсів.

Поставлена задача вирішується тим, що при вирощуванні тритикале ярого основна увага приділяється різним системам удобрення з підживленням посіву азотними добривами у фазу кушення за оптимальної норми висіву насіння.

Спосіб здійснюють наступним чином: агротехніка вирощування тритикале ярого - загальноприйнята для зони. Попередник - цукрові буряки. Після збирання попередника під основний обробіток ґрунту вносять азотно-фосфорно-калійні мінеральні добрива дозою $N_{20}P_{50}K_{50}$ д.р. на 1 га. Обробіток ґрунту - безпліцевий на глибину 14-16 см. Оптимальний строк сівби - самий ранній (при настанні фізичної стиглості ґрунту). Передпосівна культивация проводиться в день сівби на глибину загортання насіння. Передпосівне протруювання насіння - препаратом вітавакс 200 ФФ, 2 л/т. Норми висіву насіння - 5,0 млн.шт./га схожого насіння. Після сівби - прикочування посіву. В фазі кушення заявленим способом передбачається застосування підживлення рослин азотними добривами

(13) **U**
(11) **62670**
(19) **UA**

дозою N_{30} кг/га д.р. Як азотне добриво слід використовувати аміачну селітру.

Заявленим способом встановлено позитивну реакцію ярого тритикале на внесення мінеральних добрив. Вищий рівень урожайності був отриманий при внесенні добрив $N_{20}P_{50}K_{50}$ під основний обробіток ґрунту + N_{30} - підживлення у фазу кушення. Відмічено тенденцію до збільшення, в абсолютних

одиницях, ефективності застосованих мінеральних добрив при збільшенні норми висіву насіння з 4,0 до 5,0 млн.шт./га схожого насіння. Підвищення норми висіву до 5,0 млн.шт./га схожого насіння сприяло отриманню достатнього стеблостою на період збирання і відповідно, суттєвому росту врожайності.

Таблиця

Удобрєння	Норма висіву насіння млн.шт./га	Врожайність		
		т/га	±від:	
			добрив	норм висіву
Без добрив	4,0	3,55	К	К
	5,0	3,72	К	0,17
$N_{50}P_{50}K_{50}$ під основний обробіток ґрунту	4,0	3,88	0,33	К
	5,0	3,99	0,27	0,11
$N_{20}P_{50}K_{50}$ під основний обробіток ґрунту + N_{30} - підживлення у фазу кушення	4,0	3,97	0,42	К
	5,0	4,23	0,51	0,26

Економічні розрахунки показали, що внесення мінеральних добрив дозою $N_{20}P_{50}K_{50}$ під основний обробіток ґрунту + N_{30} в підживлення в фазу кушення при нормі висіву 5,0 млн./га схожих насінин, є економічно доцільним та забезпечує отримання додаткового прибутку 1082 грн./га при рентабельності 92 % і окупності витрат - 1,92 грн.

Джерела інформації:

1. Авраменко С.В. Урожайність ярого тритикале та пшениці на різних фонах мінерального живлення / С.В. Авраменко // Наукове забезпечення

виробництва зерна тритикале і продуктів його переробки: тези доп. наук.-практ. конф. - Харків, 2005. - С. 55-56.

2. Каталог сортів ярого тритикале селекції Інституту рослинництва ім. В.Я. Юрєва / [В.К. Рябчук, В.І. Шатохін, Т.Б. Капустіна та ін.]. - Харків, 2006. - 22 с.

3. Сорти озимого та ярого тритикале, ярої (твердої і м'якої) пшениці для Полісся України. - Носівка: Носівська селекційно-дослідна станція, 2009. - 8 с.